

מצבי ביניים – עירוי

בגמ' אין התייחסות ישירה לנדון שלנו. ראשונים ניסו להביא ראיות מסוגיות שונות. נסו להבין בסוגיות שבאות א', האם לדעתכם עירוי ככלי ראשון או ככלי שני וכו', ואח"כ למדו את דעות הראשונים.

- א. משנה שבת מב. האלפס; משנה שבת קמה; זבחים צה: משנה וגמ' עד "בישול בלא בילוע מא"י ושטמ"ק על הדף אות ג'; עבודה זרה עו. "וכיצד מגעילין" (3 שורות מלמטה), עד עו: בנקודתיים; פסחים עה: למטה "איתמר" עד "ושמואל אמר תתאה גבר" (עו. שורה 3). ובהמשך "תניא כוותיה דשמואל... קליפה מיהא ניבעי"; ירושלמי שבת פ"ג ה"ה.
- ב. תוס' שבת לט. ד"ה כל שבא בחמין; תוס' שבת מב: ד"ה אבל נותן הוא; [גליון הש"ס שם]; תוס' ע"ז עד: ד"ה דרש רבא; תוס' זבחים צה: בעיקר בשליש הראשון [מהי בדיוק דעת ר"ת – ע"ע בספר הישר רמ"ג]; רמב"ן ע"ז עד: ד"ה הא דתנן, מ"עוד אמרו בשם ר"ת" עד "וכ"ש תתאה גבר" [ריטב"א בע"ז שם; ריטב"א שבת מב. ד"ה אבל נותן; מאירי, חידושי הר"ן ורשב"א שם ד"ה האילפס והקדירה]; מגיד משנה פכ"ב ה"ו [ראב"ן סי' כא, יראים קלד: וכשמערה מכלי... הלכה כדברי המחמיר]; ר"ן על הר"ף בשבת, כב. באלפס ד"ה והרב ר' יונה ז"ל (לא ד"ה "אבל הרב רבינו יונה ז"ל").
- ג. שו"ע, י"ד, ס"ח, ו; ב"י ושו"ע א"ח ש"ח, י, ונ"כ; ערוך השולחן י"ד ס"ח, כט; שעה"צ ש"ח ס"ק קי"א [אגלי טל, אופה, סעיפים יד-טו].
- ד. נפסק הקילוח: ראשונים האריכו, ונציין רק את הפסיקה: רמ"א י"ד צ"ב, ז ו-ס"ח, י; מ"ב ש"ח ס"ק עד.
- ה. דאורייתא או דרבנן: שעה"צ ש"ח ס"ק ה (ומעין זאת בחוות דעת, י"ד, צ"א ס"ק ה); מ"ב ש"ח ס"ק לט (ביחס לעירוי על תה); בסופו "והנה עירוי".
- ו. מצקת: תוס' ע"ז לג: ד"ה קינסא בסופו "ויש משימין" [פרי חדש, א"ח, תנ"א, ה; מאירי שבת מב: "שאם נתן תבליים... והפשרו לא זהו בישול"]; ס"ז י"ד, סוף סימן צ"ב ס"ק ל; שו"ע הרב תנ"א, כח; מ"ב ש"ח ס"ק מה, וס"ק פז. שש"כ א', הע' קפ (וסעיפים מ"ח, נט); שו"ת מנחת יצחק ח"ה קכ"ז, ג. הרב פיישטיין המובא בשש"כ, א', סוף הע' קל.
- ז. חומרת החזר"א: שש"כ, א' הע' קכב.
- ח. גוש: רמ"א י"ד ק"ה, ג; ש"ך י"ד, צ"ד ס"ק ל (ס"ז, שם ס"ק יד); מ"ב ש"ח, ס"ק מה, ס"ק קי"ח [בחצי הראשון]. נוזל מבושל קר על גוש: מ"ב ש"ח ס"ק עח; שו"ת אג"מ א"ח ח"ד סימן ע"ד, מבשל אות ה; שש"כ א', נח.

השובר את הפועל פרק חמישי עבודה זרה

עבודה זרה עו.

הנהגות וצינונים

ערך דר' ה' איתא רב
עוקבא וכן נוסח
שאלות ס' קלו אכן
בתוס' פסחים מ: ד"ה
האלפס העתיקו פור
עוקבא אבל בתוס' שבת
מב: ד"ה אבל העתיקו
רב עקביהו (גליון):

וכיצד מגעילין א"ר הונא ד"יורה קמנה
בתוך יורה גדולה יורה גדולה מאי ת"ש דההוא
דודא דהואי בי רב עקביה¹ "אהדר ליה
גדנפא דלישא אפומא ומלויה מוא וארתחה
אמר רבא מאן חכים למעבד כי הא מילתא
אי לא רב עקביה דגברא רבא הוא קסבר
בבולעו כך פולטו מה בולעו בנצוצות אף
פולטו בנצוצות:

בתוך
יורה גדולה. שהיו רותמין עוצרין על כולה: דודא. קלחת:
גדנפא דלישא. שפה של עיסה סביבות פיה כדי שתקבל מים הרבה
ויעברו הרותמין על שפתה: בולעו. כענין שזלעו שפת הדוד
את האיסור ופלטו: מה בולעו בנצוצות. לאו זלעו אלא ע"י
ניצוצות שניתו הרמימות שם ולא הוכנסה לתוך יורה אחרת בשעת
זליעת האיסור: כך בשעת פליטה.
אע"פ שלא הכניסה לתוך יורה אחרת
הואיל ונתמלאת יפה יפה ומעלה
ניצוצות על שפתה ופולט ומיהו גדנפא
צעין משום דאי לא הכי דלמא לא
היה מסקא ניצוצות על השפה זהא
זימנא אכל איסור הנתנשל זה פעמים
הרבה אם לא העלה ניצוצות כל שעה
העלה פעם אחת:

כיצד צולין פרק שביעי פסחים

פסחים עה:

רבינו הגאון

נגע בשור הפסח
בחרסו של תנור נצלה
מן החרס ולא מן האש
לפיכך יקלף אותו מקום.
איתמר חם לתוך חם
כגון כשר חם בחלב
חם דברי הכל אסור.
צונן לתוך צונן דברי הכל
מוותר. חם לתוך צונן וצונן
לתוך חם רב אמר עילאה
גבר ושמאל אמר תתאה
גבר. תנן נטף מרובט על
החרס וחזור יטול את
מקומו קס"ד בחרס צוננת.
בשלמא לרב דאמר
עילאה גבר כיון דרובט
חם הוא בעידנא דנטף על
החרס והוא צונן איתחיה
לחרס ונעשר חם והם
והדר חרס אחים ליה
רובט וכי הדר רובט
אבשרא דפסח אשחבה
דפסח קא מטוי מחמת
חמימת דחרס וה"ל צלי
מחמת דבר אחר והחמטא
אמר צלי אש ולא צלי
מחמת דבר אחר. אלא
לשמאל דאמר תתאי
גבר כיון דחרס צונן הוא
אקוריה קא מיקרי ליה
לרובט אמאי תנינן יטול
את מקומו. ומשני בחרס
רוחנת היא מתני' והוא
חם לתוך חם:

מתני' נגע בחרסו של

תנור יקלוף את מקומו נטף מרובטו על החרס וחזור אליו יטול את מקומו
נטף מרובטו על הסולת יקמוץ את מקומו יסכו בשמן תרומה אם חבורת
כהנים יאכלו אם של ישראל אם חי הוא ידיחנו ואם צלי הוא יקלוף את
החיצון יסכו בשמן של מעשר שני לא יעשו דמים על בני חבורה שאין
(6) פודין מעשר שני בירושלים: גב' איתמר חם לתוך חם דברי הכל
אסור צונן לתוך צונן דברי הכל מותר חם
לתוך צונן וצונן לתוך חם רב אמר⁶ עילאה
גבר ושמאל אמר תתאה גבר

מתני' נגע בחרסו של

תנור וכו'. נגע הפסח בחרסו של תנור: יקלוף. מן הפסח מקום שנגע בתנור כדמפרש בגמ' שנחשבל שם מחוס התנור ולא צלי אש הוא
כדלמך לעיל² משום שנאמר צלי אש צלי אש שני פעמים למעוטי תנור שגרפו וחרס הדפנות גרוף ועומד הוא: נטף. בתנור מרובט על החרס:
וחזור אליו. שחזר שומן שנחמם מן החרס ונצלה בפסח: יטול את מקומו. דלא סגי ליה בקליפה אלא צנטיה יפה יפה בעובי דשומן נצלה
בתוכו הרבה ואותו שומן מצושל מן החרס (היה): נטף מרובטו על הסולת. מפרש בגמ'⁷ צקולת רותחת דמטוי רובטו מחוס הסולת והיו צלי
מחמת דבר אחר ואסור למיכליה להווא רובט שבתוך הסולת משום אל תאכלו כי אש צלי אש הילכך יקמוץ את מקומו וישרוף אותו קומץ כשאר
קדשים פסולין: אם חי ידיחנו. דלא נצלה: צלי. צלי קליפה משום דנצלה: אין מוכרין מעשר שני בירושלים. ואפילו לאוכלו שם בקדושה דמי
ירצה ממך הדריך ונתתה כספך כמיצ (דמס' יד): גב' חם לתוך חם. כשר רותח לתוך חם רותח או אחד של איסור ואחד של היתר:
אסור. דנצלה היתר מאיסור: עילאה גבר. העליון טוח הלך חם
לתוך טון אסור שהעליון מתממו לתחתון והרי שנייה חמין וצלעי
מהדדי וזנין לתוך חם מותר שהעליון מנצט לתחתון ולא צלעי:
ושמאל אמר תתאה גבר. הלך חם לתוך טון מותר וזנין לתוך חם
אסור. ואף על גב¹ דהילכתא כרז
באיסורי זהא הילכתא כשמאל דהא
תניא תרמי מתני' כוונתה כדלקמן:

קרבן העדה כירה פרק שלישי שבת פני משה

ירושלמי שבת פ"ג ה"ה

היה שולטת וכו'. כלומר הא' דהתירו בכלי שני מפני שהיה שולטת בו ואינה נכזית
ובכלי ראשון אין היה שולטת ול' יוסי אם בכלי שני היה נכזית בו חסור: א"ר
יונה, דלא הוה אלא כאן וכאן אין היה שולטת וכלומר הא' דהתירו בכלי שני אפי'
הוא רוחה כל כך שאין היה שולטת בו והיינו שעמל שהתירו מפני שפיקר הדבר
אינו אלא משום הרמק שלא יבא לבשל ע"ג האור והלכך בכלי ראשון עשו הרמק

שלא יבוא ליתן לתיכי כעודו ע"ג האור
אבל בכלי שני לא עשו הרמק דכילי הא'
לא גזרו, וגרסי' להא' לשל בפ"ק
דמשניות וכן הא' דלקמן: אמר ר'
מנא הכן סינבא דארזא מסייע לאבא,
הוא ר' יונה דר' מנא כירה הוה
וכלומר שרואין אנו לנה הקצרה של
אורו ושל גריסין שמפנין איהו מלחמ'
לחמ' ועדיין הוא רוחה האורו או
הגריסין והיו דלף בכלי שני הוא רוחה
ולפעמים היה נכזית בו אלא דעמל

הוה מפני שלא יפשו הרמק בכלי שני:
מאי ליתן תכלין, נשבת ולעריה רוחתין
עליהן מלמעלה מבלי ראשון שהעבר
משל האש: חסור, דקסבר העירוי
בכלי ראשון הוא: חיליה, סייעתיה
דר' יודה מן הדא דהנין בס' י"א
דנכחין בני מריקה ושייפה בקדירה
שבישל בה דקדשים דקמין אחד שבישל
ואחד שיערה לתוכה רוחה: אמר ר'

יוסי, מהתם לא מסייע לך דחמין
בכלי חרס מירי שהוא בולע הרבה
ולפיכך התמירו בו אף בעירוי מבלי
ראשון אבל כאן בתכלין איהו מתכסין
ממה שמערה עליהן: התיב ר' יוסי
בר' בון והתיב, התם אף בכלי נחשת
כן דשטין מריקה ושייפה ואף אם
נשתמש בו מעירוי וכי איה לך למימר
כלי נחשת בולע נחשתה אלא ודאי

דעמל משום דעירוי רוחה בכלי
ראשון הוא: מהו לערות מן הקולות,
כלומר הקולות שירד מן הקדירה מהו
משיב אם בכלי ראשון הוא או לא
וקאמר ר' הנייה דחליא כפלונחא דר'
יונה יר' יוסי דלמר דמחשב עירוי
בכלי ראשון כן נמי להקולות ולמר לא
משיב נמי הקולות בכלי ראשון: עשה

כן נשבת וכו'. כלומר דהנטיא היא
למאן דס'ל עירוי בכלי ראשון הוא אם
לענין חיוב נמי הוא כך שאם עשה
כן נשבת חייב הוא משום מבשל וכן
בכשר וחלב דהוי כבשיל גמור או
דילמא כי קאמר לענין איסור גרידא
נשבת או בכשר נחלב הוא דקאמר
אבל לא לענין חיוב ומשום ביטול:
ח'ל האו מילחא שפיטנא לה כהאי
דא"ר יורא בפ"ק דהלה איזוהי חלוט כרור
שחייב בהלה כל שהאור מהלך תחתיו

וה"ה ה"ג כן איזוהי תבשיל כרור שחייבין עליו משום מבשל כל שהאור מהלך
תחתיו לאפ' עירוי ולענין איסור גרידא הוא דלמרינן דהוי בכלי ראשון:
על דעתיה דר' יודה, דמחזני דקאמר לכל הוא נותן חוץ מדבר וכו' מפרש
אליביה דלאו דיקא חומץ וליר' ממש קאמר אלא אף הדבר חלוט כמו יר'
הוא והיין כתיב חומץ דהריפותן ג"כ מבייטן לבשל כמו הליר וההימן:

הלכה ו' מתני' אין ענינין כלי החת האר, נשבת לקבל כי אף השמן
הניטף לפי שהשמן סגור מיקוה הוא ואיך יאמר לענין
וכספיל להכלי ואמר הכלי בטליל והוי מבשל כלי מתיכני וזה איסור מפני שהיא
בשירה: ואם נתייב הכבוד יום מותר, לביח כך: אין טלוחין, אין נהיין מן
השמן הניטף בשבת אפי' לאחר שבתה אין טלחין ממנו נשבת נפי' שאינו מן
החומץ שהקלה לעצמו: ג' הניי כתיב מבט' ומתוודע לו משחשוכה,
ולא קידם לכן מהו אם איתו השמן סגור מיקוה הוא האיל ולא מתוודע לו
עד שהביאה הקלה דעמו בין השמורת ממנו או דילמא מכיון שבתה מבטוי יום
לא הוי מיקוה אע"פ שלא נשודע לו וכן תכריחא כתיב חס כבה בשבת ו' וכו'
ימיו ככה"ג מתפרש יג"מ נמי שאם נתן הכלי תחתיו דכסבור היה שעדיין דולק
מי הוי כמבשל כלי מתיכני האיל לא נתיידיע לו או לא, ולא איפשר הוי
בעיי: אמר ר' יוחנן אין לך דבר שהיא בעיט ואיני בעיטו, כלומר שאע"פ
שהיא לפניו והוא בעיט מ"מ אינו כמיכין לו מפני שמקלה דעמו ממנו יאין לך

הלכה ה' מתני' א' האילפס והקדירה
שהעבירן מרותחין לא

יתן לתוכן תבלין אבל נותן הוא לתוך הקערה או
לתוך התמחוי ר' יהודה אומר לכל הוא נותן חוץ
מדבר שיש בו חומץ וציר: ג' מהו ליתן
תבלין מלמטה ולערוה עליהן מלמעלה, ר'
יונה אמר י' אסור ועירוי בכלי ראשון הוא.

חייליה דר' יונה מן הדא, *אחד שבישל בו אחד
שעירה לתוכו רוחה, א"ר יוסי תמן כלי חרס
בולע תבלין אינן מתבשלין, התיב רבי יוסי כי
רבי בון דחזני *אף בכלי נחושת כן, אית לך
למימר כלי נחושת בולע, מהו לערות מן הקולות.
א"ר חנניה בריה דר' הלל מחלוקת רבי יונה ור'
יוסי, רבי יצחק בר גופתא בעא קומי רבי מנא

עשה כן בשבת חייב משום מבשל, עשה כן בבשר
וחלב חייב משום מבשל, א"ל כהי דמר ר' זעירא
*ואי זהו חלוט ברור כל שהאור מהלך תחתיו, וכו'
איזוהי תבשיל ברור כל שהאור מהלך תחתיו, ר' יודה
אומר לכל הוא נותן חוץ מדבר שיש בו חומץ וציר,
על דעתיה דרבי יודה מלח בציר יין בחומץ:

הלכה ה' מתני' שהעביר.

מן האור:

מרותחין, בין השמשות: לא יתן
לתוכו תבלין, משהחך דכלי ראשון
כל זמן שרותה מבשל: אבל טחן
הוא לתוך הקערה, דכלי שני אינו
מבשל: תמחוי, כעין קערה גדולה
שמערה כל האילפס לתוכה ומשם
מערה לקערות: חוץ מדבר שיש בו
ליר או חומץ, שהן מבשלין את
התבלין כשהן רותחין: ליר,

הניטף מן הדגים כשיכניסין אותן
במבשל: ג' ולערוה עליהן
מלמעלה, אם נלמד דעירוי
הוא בכלי ראשון או לא: חיליה
דר' מן הדא, כלומר כמו
וראיתו של ר"י מהבא: אחד
שבישל בו וכו', מתני' היא
בזבחים פרק דס חטאת אחד

כלי חרס שבישל בה דקדשים וא'
קדירה שעירה לתוכה רוחה וענין
שעירה דכתיב וכלי חרס אשר
תבשל בו יסדר דסמוך יסדר
אלל בו ולא כהיב ואם בכלי חרס
תבשל יסדר למידרש אם נבלע
בו מ"מ יסדר שמע' מהא
דעירוי בכלי ראשון הוא דהרי

בקרא כתיב ביטול ואפ"ה אסרינן
עירוי: תמן בכלי חרס, קרא איירי בכלי חרס שובלע הרבה
הלכך לריך שבירה אפי' בעירוי: והתיב אף בכלי נחשת, שגריסין

מריקה ושייפה דביטול אם עירה לתוכן נמי לריסין מריקה
ושייפה דביטול: אית לך מומר, וכי הוכל לומר שכלי נחשת
בולעין אלא ודאי בעירוי דביטול הוא וכדר' יונה וקשיא אר' יוסי:
מהו לערות מן קולות, מיבעיא ליה אם העירוי ע"י קולות נמי
בעירוי או לא: מחלוקת ר' יונה ורבי יוסי, כי היכא דפליגי בזהם
עירוי קד פליגי בעירוי ע"י קולות: עשה כן נשבת, אם עירה
נשבת מי חייב משום מבשל דאפילו מדאורייתא תשוב בטול או לא
וכן מיבעיא ליה בבשר בחלב: ח'ל, כי האו דאמר ר"י איזוהי
חלוט גמור דלא מחמין: כל שהאור מהלך תחתיו, שעדיין הוא
על האש: ובאן, נשבת ובבב"ח לא מיקרי מבשל לחייבי עליו
אלא כל שהאור מהלך תחתיו: ה"ג מלח כזיר יין כחומץ,
וה"פ דבר מליח דינו כזיר יין אע"פ שאינו חוץ דינו כחומץ:

עד: השוכר את הפועל פרק חמישי עבודה זרה

דרש רבא נעוה ארתחו.

פירוש הגעילו הגמיות הגדולים מכאן אומר ר"ת דעירוי ככלי ראשון מדאמר הכא דעל ידי עירוי מפליט היין הצלוע צגת דעל כרתך ע"י עירוי קאמר הכא שהרי הגת גדולה וכצדה שאין יכולין לתתה לחוך יורה מרותחת כדי להגעילה אלא ע"כ על ידי עירוי קאמר והשתא כיון דהוא ככלי ראשון אם כן הני כלים שנאסרו ע"י כלי ראשון סגי להו צהגעלה ע"י עירוי אבל רש"ס חולק על ר"ת ואומר דעירוי ככלי שני הוא לגמרי והא דמשמע הכא דגת סגי לה צעירוי שאני יין נסך דמשמיו ע"י זמן ועיקר דברי רש"ס ור"ת במסכת שבת פרק כירה (דף מב וס) (3) האילפס והקדרה שהעצמן מרותחין ושם האריכו ומסקנא דמילתא פ"י רבינו צרוך² דמילתא דעירוי תליא בצלוגתא דרז ושמואל דפ' כינז לולין צפסחים (דף ע"י) דפליגי אי תתאה גזר אי עילאה גזר וקיימא

לן כמאן דאמר תתאה גזר מיהו גס עילאה מצשל ומצליע כדי קליפה דאדמיקר ליה צלע כדאמרינן פ' כינז לולין הלכך עירוי אינו לא ככלי ראשון ולא ככלי שני לגמרי אלא מצשל ומצליע הוא כדי קליפה ולא יותר וא"כ כלים שנאסרו ע"י כלי ראשון שהם צלועים מעבר לעבר לא סגי צעירוי שהרי העירוי אינו מפליט אלא כדי קליפה ולא יותר והני קערות שהם צלעות על ידי עירוי היה נראה כמו כן דסגי להו צעירוי להגעילן וכן פירשתי¹ בסדר צעור חמץ⁷ בקרובן שבת הגדול שיסד רבינו יוסף ט"ע (פחו"ל) קדירות אין צריך לפלחא כ"י וקערות מותרות כי שקיל מדורא⁸ עליהו לאנחא ומיהו אין הלכה כך אלא צריך להגעילן ככלי ראשון משום דפעמים שתוחצין הקערות בתוך הכלי ראשון ותוך יורה מרותחת והשתא דפירשתי עירוי אינו לא מצליע ולא מפליט רק כדי קליפה אם כן הני חציות של עובדי כוכבים סגי להו צעירוי דומיא דגת דקאמר הכא נעוה ארתחו ואם היה מנסך הנגר וקולפן צמלקט וצרהיטני ומסיר הקליפה של זד היין סגי צהכי צלא עירוי דהא כי נעצד להו עירוי אינו מפליט עירוי כי אם כדי קליפה כו': **רבא** בי משדר⁹ דהו גופי דהרפניא סחף דהו אפומיידו והתים דהו אבירציידו. שמעינן מהכא דישאל השולח חציות ריקניות צצית עובד כוכבים או מעיר לעיר כדי לתקן צריך לחותמן מצפנים צגחלת או צאצן רכה שהיא כאצן סיד כדי שיהא ניכר אם העובד כוכבים נתן לחוכן יין מיהו יש לדחות דדוקא לדידהו שהיו חציות שלהם קטנים ונחמס לתת לחוכן יין ולערוחם מיד אצל חציות שלנו שהם גדולים ואינם נחמס לתת לחוכן יין ולערוחם מיד אין לחוש ואין צריך לחותמם ומכל מקום טוב להחמיר:

ברייטא דדרך בה.

הלכך אפי' צשל אצן צעי קילוף וכ"ש צשל עץ: אמר טור הגת והמחין והמשפך ש"ל חרס ר' מתיר בניגוב. האיל ואינס מווספין: והא אצן תגן וש"ל חרס אצ"פ שקילף את הזפת הרי זו אסורה. אלמא אפילו לר' חרס גופיה צלע ולא סגי בניגוב ואפי' לא דרך וכ"ש הכא דאוקמינן צרייתא דדרך צה: סיפא דמתני' אתאן דרבנן. והכי קאמרי רבנן של אצן

אמר מר הגת והמחין והמשפך של עובדי כוכבים רבי מתיר בניגוב וחכמים אוסרין והאצן תגן של חרס אצ"פ שקילף את הזפת הרי זו אסורה אמר רבא סיפא דמתני' אתאן לרבנן דרש רבא נעוה ארתחו רבא כי הוה משדר גולפי להרפניא סחף להו אפומיידו וחתיים להו אבירציידו קסבר כל דבר שמכניסו לקיום אפילו לפי שעה גזרו ביה רבנן

כי לא דרך צה ינגז ושל עץ יקלוף ושל חרס אסורה ולרבי של אצן ושל עץ ינגז ושל חרס יקלוף כדקמיני צצרייתא דכשאינה מווספת סגי בניגוב אלמא מווספת ינגז¹⁰ ושריא: נעוה ארתחו. הגת הרתיחו צרותחין נעוה כמו¹¹ יטופון נעוהי צחמר: כי הוה משדר גופי. כדים רקיס: סחף דהו אפומיידו. כופה אותן שוליהן למעלה ופיהן למטה משום חותם צתוך חותם: וחתיים דהו אבירציידו. חותם את פי השק כלפי שוליהן: קסבר ב"י ב"י שמכניסו לקיום. אפילו אין מוסרו לעובד כוכבים אלא לפי שעה גזרו ציה רבנן כיון עצמו כי היכי דלא לימי לשהייה צד עובד כוכבים:

הני חציות של עובדי כוכבים סגי להו צעירוי דומיא דגת דקאמר הכא נעוה ארתחו ואם היה מנסך הנגר וקולפן צמלקט וצרהיטני ומסיר הקליפה של זד היין סגי צהכי צלא עירוי דהא כי נעצד להו עירוי אינו מפליט עירוי כי אם כדי קליפה כו': **רבא** בי משדר⁹ דהו גופי דהרפניא סחף דהו אפומיידו והתים דהו אבירציידו. שמעינן מהכא דישאל השולח חציות ריקניות צצית עובד כוכבים או מעיר לעיר כדי לתקן צריך לחותמן מצפנים צגחלת או צאצן רכה שהיא כאצן סיד כדי שיהא ניכר אם העובד כוכבים נתן לחוכן יין מיהו יש לדחות דדוקא לדידהו שהיו חציות שלהם קטנים ונחמס לתת לחוכן יין ולערוחם מיד אצל חציות שלנו שהם גדולים ואינם נחמס לתת לחוכן יין ולערוחם מיד אין לחוש ואין צריך לחותמם ומכל מקום טוב להחמיר:

חדושי

עבודה זרה פרק חמישי

הרמב"ן

עוד אמרו בשם ר"ת ז"ל נעוה ארתחו היינו כשפיכת מים ורתחין עליהם, ודייק מינה דעירוי ככלי ראשון הוא, ואפילו קערה שנתנוה ביורה ורתחת ונאסרה שם מכשירין אותה בעירוי, ועוד הביא ראייה מן הירושלמי שאמרו בשבת פ' כירה מהו ליתן תבלין מלמטן ולערוות עליהם מלמעלן ר' יונה אמר אסור, ועירוי ככלי ראשון הוא, חייליה דר' יונה מן הדא אחד שבישל בו ואחד שעירה לתוכו ורתח, אמר ר' יוסי תמן כלי חרס בולע תבלין אינן מתבשלין, התיב ר' יוסי בר בון והא תני אף בכלי נחשת אית לך מימר כלי נחושת בולע, מהו לערוות עם הקלות א"ר חנינא בריה דר' הלל מחלוקת דר' יונה ור' יוסי וכו', ש"מ דלר' יונה מיהא עירוי ככלי ראשון הוא, ועוד הביא ממה שאמרו בפסחים (ל"ז ב') דמוגלשין ע"ג הקמח פטורה מן החלה, דאלמא חליטה היא דעירוי מבשל הוא, והקשו עליו והא קי"ל (פסחים ע"ז א') כשמואל דאמר תתאה גבר, וכיון דתתאה גבר עירוי ודאי אינו מבשל, ופירשו דהתם כגון שנטף מרוטבו על החרס שקילוחו נפסק אבל עירוי שקילוח כלי ראשון אינו נפסק מבשל הוא, אלו דברים מצאתי בתוספות בשם ר"ת ז"ל ועוד האריכו.

ואני תמה א"כ למה אמרו יורה קטנה לתוך יורה גדולה, ושאלו יורה גדולה מאי, ורב עקביה דחכים כולי האי אמאי לא עירה עליה ורתחין, וכבר פירשתי (לעיל ל"ג ב') שאין ראייה מן הגת מפני שהוא מוכשר בניגוב ולא גרע עירוי מאפר או ממי זתים, וכ"ש שיש לפרשה ארתחו על האור בשל אבן ומתכת.

וענין הירושלמי שהביא קושיא הוא עליו ז"ל, לפי שהם הקשו על ר' יונה דאסר בתבלין ועירוי ככלי ראשון הוא כמתמיה, ופריקו חייליה דר' יונה מן הדא דכיון דרבי רחמנא עירה לתוכו ורתח והצריכו מריקה ושטיפה דאלמא בלע טפי ש"מ מבשל הוא קצת וגבי תבלין בשבת אסור, ודחי לה מעיקרא שלא ריבה אותו אלא ככלי חרס שהוא קל ליבלע, והדר מייתי לה מכלי נחשת דרבי רחמנא עירוי כבשול לבליעה, וחזרו ושאלו מהו לערוות תבלין עם הקילוח, והיינו ודאי לדברי המתיר שאלו לדברי האוסר אפילו תבלין מלמטן אסרנו, והשיבו שהיא המחלוקת שלדברי המתיר אינו אסור אלא ככלי ראשון, ובסוף שאלו ר' יצחק בר גופנא בעי קומי ר' מונא עשה כן בשבת חייב משום מבשל עשה כן בבשר

בחלב חייב משום מבשל, אמר ליה כההיא דאמר זעירא אי והו חלוט ברור כל שהאור מהלך תחתיו, וכא איזהו תבשיל ברור כל שהאור מהלך תחתיו. ופירושו ברור שר' יצחק בר גופנא בעי ככלי ראשון נמי דהיינו כאלפס וקדירה שהעבירן מרותחין דמתני' אם עבר ועשה כן חייב הוא משום מבשל או לא, ופשט ליה שהוא פטור אבל אסור שאין ביטול ברור אלא באור מהלך תחתיו, וכך אמרו שם בירושלמי מה בין כלי ראשון מה בין כלי שני אמר ר' יוסי כאן היד שולטת בו כאן אין היד שולטת בו א"ר יונה כאן אין היד שולטת בו אלא עשו הרחק לכלי ראשון ולא עשו הרחק לכלי שני, ש"מ הרחקה מדבריהם הוא. ואע"פ שריבה הכתוב אפי' עירוי גבי קדשים, התם משום בלוע הוא, שאפי' אתה עושה עירוי ככלי ראשון לבשל תבלין שניתנין לתוכו מ"מ מה שעירה מכלי ראשון לכלי שני לא נתבשל בשני כלל, אלא דרבי רחמנא בלוע בלא ביטול כדאיתא בפ' דם חטאת.

למדנו לדברי הכל שאין ביטול גמור אלא באור מהלך תחתיו, תדע דהא איתמר התם בדין (שבת מ"ב ב') מלח אינה כתבלין ובכלי ראשון נמי לא בשלא, וה"ה לבשרא כדאיתמר עלה צריכא מילחא בשולא כבשרא דתורא, אלמא אין ביטול ברור אלא באור מהלך תחתיו ואפי' לתבלין, ולדברים הקשים בכשול אפי' לכתחילה מותר דלאו ביטול הוא כלל, ונראה שלא הוזכרו אלא בדבר הנאכל כמות שהוא חי כגון תבלין ומלח וכיוצא בהן, אבל דבר שאין נאכל כמות שהוא חי אין בו כלל משום ביטול אלא באור מהלך תחתיו, ולא יהיה הכלי הזה של ברזל הקשה שנבלע מן האור מהלך תחתיו נוח לפלוט מן המלח והבשר.

והוי זהיר בדבריו שכל כלי ראשון האמור בשבת הוא שהעבירו אותו מרותח מע"ג האור ונקרא כלי ראשון על שם תחילתו, וכל כלי ראשון שהזכירו בגמרא בהגעלה הוא ראשון ממש שהאור מהלך תחתיו, שאלו יורה שהעבירה מרותחת ונתן לתוכה יורה קטנה אסורה היא, ואין צריך לומר עירוי, והיינו דקאמרין (פסחים ל' ב') ברותחין ובכלי ראשון ולא קאמרין בכלי ראשון סתם. והיאך ר"ת ז"ל מביא משבת להגעלה וכל שכן שאין לנו ראייה לפסוק כר' יונה, וכ"ש דקיי"ל תתאה גבר

שולחן ערוך יורה דעה הלכות דם סימן סח סעיף ו

כשמוגלגין ראש או רגלים (א"צ) (מרדכי ר"פ ג"ה) למלחם תחלה. הגה: ומולחם אחר כך. אבל אם רוצה למלחם תחילה קודם המליגה, סגי ליה בהכי ואין השערות מעכבין הדם לפלוט (טור סי' ע"א בשם הרשב"א) ואין צריך לחזור ולמלחם אחר המליגה, וכן נוהגין ועיין לקמן סימן ע"א.

שולחן ערוך יורה דעה הלכות בשר בחלב סימן צב סעיף ז

יש מי שמתיר בשעת הדחק, כגון בערב שבת, אפילו שלא כנגד הרוטב, אפילו שלא כנגד האש, על ידי ס'. הגה: והכי נהוג (ארוך). ואם נשפך חלב או שאר איסור רותח על גבי קרקע, והעמידו עליו לא קדירה חמה; אם מה שנשפך אינו אצל האש, לא הוי רק כלי שני, ולכן הקדירה אסורה, דבולע קצת, והתבשיל מותר, דתתאי גבר. (הגהת ש"ד סימן כ"ה). וקלוח מן הקדירה רותחת שהלך אל קדירה צוננת, אסנפסק הקלוח מן הקדירה הרתחת קודם שהגיע אל הצונן, הוי נמי ככלי שני (כך משמע בשערים מתשובת מוה"ר"ם). ואם לא נפסק, הוי כעירוי והקדירה הצוננת נאסרה, אם היד סולדת בקלוח הנוגע בקדירה (ת"ה סי' קפ"ה /קפ"א/), והתבשיל שבתוכה שרי, דאין עירוי אוסר רק כדי קליפה. אבל אם הקדירה היא חמה, והוא כלי ראשון, וכ"ש עומד אצל האש, אפילו הקלוח הוא צונן, לו הכל אסור, דתתאי גבר, והוי כצונן לתוך חם דכולו אסור (כך משמע מב"י), כמו שנתבאר לעיל סימן צ"א. טפה הנופלת על גבי כיסוי קדירה, דינה כנפל על גבי קדירה נגד הרוטב, והוא שהתחילה הקדירה להרתח, דאז עולה הזיעה תמיד ומגיע אל הכיסוי ויורד משם אל הרוטב. (ארוך כלל ל"א וש"ד).

שולחן ערוך יורה דעה הלכות דם סימן סח סעיף י

אין מולגין גדיים וטלאים ועופות בכלי ראשון אלא אם כן ניקר את החלב ומלחם. וכן לא יערה עליהם מכלי ראשון. ואם עירה, די בקליפת העור. ואם ראש העוף למעלה כשמערה עליו, אין צריך קליפה. הגה: ולא מקרי עירוי אלא כשלא פסק הקלוח מכלי הראשון כשנגע למטה, אבל אם פסק כבר לא מיקרי עירוי, ואינו אוסר (ר"ן ושאר פוסקים וע"ל סימן ק"ה סק"ד).

אגרות או"ח משה

שרת אג"מ, אר"ח ח"א
סימן צ"ג

והנה ערוי מבשל כדי קליפה מדאורייתא דהא פוסק מחלה בשביל זה כדאיתא בתוס' פסחים דף ל"ו, וגם הא ילפינן זה מקרא דתבשל בו כדאיתא בתוס' שם ובשבת וזבחים, ולכן יש לאסור לערות מתוך כלי ראשון רותחין לכלי שהדיחהו במים קרים שלא נתבשלו ונשארו בו טפים שמתבשלים הטפות, ואף שלא ניחא ליה יש לאסור וצריך לנגבו, ומה שראית בשעה"צ בסי' שייח אות ה' דמשמע דהוא מדרבנן הוא על חתיכה שאם לא נצלה מב' הצדדין פטור אם הוא רק כמאב"ד, ומשמע מאיזה אחרונים דכ"ק הוא רק כמאב"ד, והוקשה לו דהא הוא רק בצד אחד, לכן כתב דהוא רק מדרבנן אבל בליכא אלא כ"ק חייב מדאורייתא, אבל כיון שאין בזה שעור החיובא אף שעכ"פ אסור מדאורייתא משום דחצי שעור אסור מה"ת יש אולי להקל בהדיח במים קרים שהיו מבושלים ונצטננו כיון דיש סוברין דאין בשול אחר בשול אף בלח שנצטנן והוא גם פ"ר דלא ניחא ליה, אבל בלא נתבשלו לעולם יש לאסור, ולפתוח קענא וחייבת ניר של צוקער ומצות יש בזה פוסקים ורבה ולכן יש לאסור למעשה ידו.

משה פיינשטיין

ערוך הלכות דם סימן סח השלחן

ב"מ ועיד אפשר חומר בדעת ר"ת דעירוי הוי דגמרי ככ"ד נם לענין איכלין וזה שחם לתוך חם או צ"ח לתוך חם אוסר בכולו וזו מפני ששחת שם הרבה זמן והלכת הבליעה יותר ויותר כמו שהחוש מעיד בן ששא"כ בעירוי דסיד נופלים הרוותחים מהתרנגולת אינו מכליע אלא כ"ס ובענין זה נמי כשנתנו חם לתוך חם וסיד העלוהו להאכל אינו אסור ג"כ רק כ"ק ולפ"ז הוי עירוי ממש ככ"ד וא"ש כוונת הסור בס' ק"ה בפשיטות כמובן :

לג:

אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

קינסא. פ"ה

ולא דמי להחזירי צנצנן דהתם
כיון שהוסקו מצחון עד שגשרה זפתן
כזר נתלנן החרס אלל הכא כיון
שמכניס האור מצפנים מיד זפתן נושר
וכן הדין מצפיות שלט ומשמע לפירוש
כי אם היה מסיקו מצפנים עד שאם
היה זפת מצחון והיה² נושר כי די בכך
ואין נראה לרצונו אלחנן כי יש לחוש
לדמא חס עליה לדמא פקעה דאף
בשל³ חרס אמר פרק כל שעה (פסחים
דף 3:) דלא נימלי לקדירות גומרי

אתמר נמי¹ א"ר יוחנן ואמרי לה אמר ר' אסי
א"ר יוחנן² קנקנים של עובדי כוכבים שהחזירין
לכבשן האש כיון שגשרה זפתן מהן מותרין
אמר רב אשי³ לא תימא עד דנתרן אלא אפי'
רפאי מירפא אע"ג דלא נתר קינסא פליגי בה
רב אחא ורבינא חד אסר וחד שרי⁴ והלכתא
במאן דאסר

קינסא. הכנים קינסין דולקין לתוך הקנקן עד שגשרה זפתו:
והלכתא במאן דאסר. ולא דמי להחזירי צנצנן דהתם כיון שהסיקו
מצחון עד שגשרה זפתן כזר נתלנן החרס אלל הכא כיון שהכניס
האור מיד זפתו נושר ומהכא שמעינן
דהני מציות או קנקנים לפי שמכניסין
לקיים לא סגי בהכשר צפנים בין
לשרפן בין לתת לתוכן מים חמין
מדאסרי בקינסא דהיינו צאור עזמו
כ"ש צמה שהתם ממנו אלל אם אפשר
לשרפן מצחון שרי לפיכך נריך לערן
מעט לעת או להשהותם עד שנים
עשר חדש⁵:

ראשון ליכא הכא מ"מ איכא למימר

בין נסך דחשמישו צנצנן שרי ומצינא
רביה מדקא"ר יוסי לקמן צפ"צ (פ"ה).
חולטנן צמי זיתים ובשאר איסורין לא
מהניא חליטת מי זיתים¹ ור"י אומר כי
מניה מן המובחר להגעיל כל נסך
לכד ולזרוק עליה מאותו כלי עזמו
שהוא רותח על האור ודי בכך אע"פ
שפסקה הרתיחה כשמעבירה מן האור
ויש משימין קערה בתוך מחבת על
האש עד שהרתיחות עולות תוך
הקערה ומאותה קערה מגעילין וזה

מסופק ר"י אם זה מועיל ככלי ראשון
אם לאו ותלה הדבר להחמיר ואסר
בהן להגעיל דחשיב ככלי שני ולענין
מליגת תרנגולת נמי אסר דחשיב ליה
ככלי ראשון: **והלכתא במאן**
דאסר. בכל התורה כולה אמר רבינא
לקולא ורב אחא לחומרא והלכתא
כרבינא לקולא כדאמרין פרק (כל
הבשר) [גיד הנשה] (פולין דף 35:)
וילך הוצרך לפסוק כאן כמאן דאסר:

שולחן ערוך יורה דעה הלכות בשר בחלב סימן צב סעיף ט

[מב] נר (ז) של חלב עשוי כנר (ב) של שעווה שנטף ממנו טפה על כלי, אין צריך כי אם גרידה. לח (ח) מג] <ל>
אבל חלב מהותך חם שנפל ממנו טפה על כלי, צריך הגעלה.

ט"ז יורה דעה סימן צב

(ל) (פמ"ג) אבל חלב מהותך שנפל ממנו. - פי' מפיו במקום שהפתילה דולקת אותו צד חשוב ע"י האור עצמו כ"כ בהגהת
ש"ד בשם מהרא"י

...
ושוב ראיתי בת"ה סי' קפ"ג לענין שבלוע בתוך הכף יהיה נעשה נבילה כתב וז"ל ל' דלאחר שהוציאו הכף מן הרתחין כל
הבלוע בתוכה חשיב כמו כלי שני ולא פלט ולא בלע וכ"ש לטעמא דאין איסור בלוע אוסר היתר בלוע עכ"ל. נראה דלק"מ
מזה על מה שכתבתי דהתם מוציא כף ריקן מהקדירה ואין שם אלא מה שבלוע בו בזה אמרינן ודאי דאין בכלי ריקן חום
כ"כ שיפליט ויבליע במה שבתוכו בלוע ואפילו בכלי ראשון ממש שהוסר מן האור והורק מה שבתוכו נראה לומר כן מה
שארין כן באם יש עדיין בתוכו הרוטב או התבשיל הרתח ודאי הוה על הכף שם כלי ראשון ממש כמו על הקדירה דאל"כ
ודאי אין סברא לומר דהת"ה יחלוק מסברא בעלמא על הש"ד וטור ואגוד' שזכרתי אלא ודאי כמו שכתבתי. ושוב ראיתי
בתוס' פרק א"מ דף ל"ג ד"ה קינסא וז"ל ור"י היה אומר כי מצוה מן המובחר להגעיל כל נסך לבד ולזרוק עליה מאותו כלי
עצמו שהוא רותח על האור ודי בכך אע"פ שפסקה הרתיחה כשמעבירה מן האור ויש משימין קערה בתוך מחבת על האש
עד שהרתיחה עולה תוך הקערה ומאותה קערה מגעילין ובזה מסופק ר"י אם זה מועיל ככלי ראשון אם לאו ותלה הדבר
להחמיר ואסר להגעיל בהן דחשיב ככלי שני ולענין מליגת תרנגולת נמי אסור דחשיב ליה ככלי ראשון עכ"ל. הרי לפנינו
דהתוס' נסתפקו בזה והעלו לחומרא אלא דהרא"ש שם כתב בשם ר"י דהוה ככלי ראשון כיון שהוציאו מן היורה מרותח
וכ"כ הטור ב"ד סי' קל"ה בשם ר"י וא"כ צ"ל דגירסא אחרת היתה להם בתוס' ומדברי רמ"א על פי הגהת מיימוני בא"ח
סי' תנ"א משמע שפסק לחומרא דלא הוי ככלי ראשון דהא כתב שם ויערה עליהן רותחין מכלי ראשון כו' ע"כ נראה
להחמיר כדברי התוספות:

שולחן ערוך יורה דעה הלכות תערובות סימן קה סעיף ג

נפל איסור חם לתוך היתר חם דכלי ראשון, או אפילו איסור צונן לתוך היתר חם, הכל אסור דתתאה גבר על העליון ומחממו עד שמפליט בתחתון. ואין צריך לומר דהיתר צונן לתוך איסור חם, שהכל אסור. אבל אם העליון חם והתחתון צונן, אינו אוסר אלא כדי קליפה, אפילו אם העליון החם איסור.

הגה: וכל זה לא מיירי אלא בחום כלי ראשון, כגון מיד שהסירו מן האש מניחו עם ההיתר. ז אבל אם כבר מונח בכלי שני, ואחר כך מניח ההיתר אצלו או עליו, אינו אוסר כלל, דכלי שני אינו אוסר, כמו שנתבאר (כך משמע מלשון הר"ן). ואם הניחה זה אצל זה, אם שניהם חמים מחום כלי ראשון, הכל אסור. ואם האחד צונן, ההיתר צריך קליפה במקום שנגע (ארוך כלל כ"ט ד"ב והגהת ש"ד). איסור שהניחו בכלי היתר או להיפך, אמרינן ביה גם כן דין תתאה גבר, כמו בב' חתיכות (שם כלל ל"ו). ועיין לעיל סימן צ"ד אם חתך בשר בסכין חולבת. אסור לערות מכלי שיש בו שומן כשר לנר דולק שיש בו חלב או שומן איסור (ג"ז שם ומרדכי פכ"ה ועיין בתשובת מהר"ל ובפסקי מהרא"י סימן ק"ג), ובדיעבד אין לחוש (ארוך).

שולחן ערוך יורה דעה הלכות בשר בחלב סימן צד סעיף ז

בשר רותח שחתכו בסכין חולבת, כו כל החתיכה אסורה כז אם אין בה ששים כנגד מקום הסכין שחתך הבשר. אבל אם אינו בן יומו, או אם אינו יודע שהוא בן יומו, אינו אוסר אלא כדי קליפה.

הגה: וכל זה בבשר רותח בכלי ראשון, ואז אם הסכין בן יומו ואין ס' בבשר נגד הסכין הכל אסור, לא ואף הסכין צריך הגעלה. אבל אם הוא כלי שני, הבשר צריך קליפה; והסכין, נעיצה בקרקע (ארוך כלל ל"ו), וכן נוהגין. ואפילו אין הסכין בן יומו, יש לקלוף הבשר מעט משום שמנונית הסכין (טור וב"י בשם סמ"ק).

ש"ך יורה דעה סימן צד

ל (פמ"ג) וכל זה בבשר רותח בכלי ראשון כו' עד והסכין נעיצה - בש"ע נרשם כאן ארוך כלל ל"ו ואינו בד"מ ולא בת"ח ואדרבה דעת האו"ה כלל ל"ו ד"ז דאפילו בכלי ב' נדון ככלי ראשון כל זמן שהיד סולדת בו וצריך הגעלה הואיל והוא דבר גוש וכן דעת מהרש"ל באו"ש סי' נ"א דבדבר גוש כגון בשר וכיוצא בו שאינו צלול אין חילוק בין כלי ראשון לכלי שני אבל כל זמן שהיד סולדת בו אסור ויתבאר זה בסי' ק"ה סק"ז בס"ד אלא הוא דעת הרב עצמו כדאיתא בת"ח סוף כלל ס"א:

שלחן ערוך הרב הלכות פסח תנא

בח וכל זה לכתחילה אבל בדיעבד שכבר הגעיל את הקערות וכיוצא בהן על ידי עירוי מכלי ראשון בלבד בלי אבן מלובן והשתמש בהן בפסח בחמין יש לסמוך על סברא הראשונה ומותר לאכול חמין הללו בתוך הפסח קט"ח.

והוא שהגעילין על ידי עירוי מכלי ראשון עצמו או שהכניס כלי ריקן לתוך כלי ראשון רותח ואחר שנשאבו המים לתוך הכלי ריקן השהה מעט את הכלי ריקן בתוך הכלי ראשון עד שהמים שנשאבו העלו רתיחה קט"ט בתוכו ואחר כך הוציאו מתוך הכלי ראשון ועירה ממנו על הקערות שדין עירוי זה כעירוי כלי ראשון עצמו ק"י (דכיון שכלי זה שהיה בתוך הכלי ראשון עד שהמים שנשאבו העלו רתיחה בודאי נתחממו דופני כלי זה חום גדול ואף לאחר שהוציאו עם המים שבתוכו מתוך הכלי ראשון הרי דפנותיו מעמידין את חום המים שבתוכו קכ"א ולפיכך דין כלי זה כדין כלי ראשון עצמו קכ"ב) אבל אם לא שהה בתוך הכלי ראשון כשיעור הזה יש להסתפק בו אם דינו ככלי ראשון עצמו או לאו והולכין בו להחמיר קכ"ג כמו שנתבאר ביורה דעה סי' ק"ז קכ"ד לפיכך אם עירו מהרותחין שבתוכו על קערות שנשתמש בהן על ידי עירוי מכלי ראשון עצמו לא עלתה להם הגעלה ואוסרין את החמין שנשתמשו בהן בפסח:

משה

אורח חיים

אגרות

דסכינא שלא שייד כאן בהנחת הקעטשאפ, והח"ס הובא בפ"ת סק"ז מקיל כהרמ"א בהפ"מ וכן כתב שהורה כן גם מורו הגאון להקל בדבר גוש בעת הצורך וא"כ גם דין זה אף דהש"ך בסימן ק"ה סק"ת פוסק כמהרש"ל וכן המג"א בס"ק מ"ה אין להחשיבו כספק השקול אלא שכיון שלא ברור להיתר מחמירין, לכן צדק כתר"ה דאין להחמיר שתי החומרות אלו אף באיסורי שבת.

ומה שנסתפקת בקעטשאפ שמא הוא אוכל מחמת שהוא עב אף שנזרק ע"י שפיכה מסתבר שלא תלוי זה בדין אוכל או משקה לגבי טומאה, אלא באם הוא דבר הוב או דבר שהוא חתיכה העומדת ומדובקת יחד אף בלא כלי המעמיד ומדבקן שלכן יש להחשיבו כולל. ומלח פשיטא שמותר ליתן על בשר חם בכלי שני כדעת כתר"ה דהא לדינא אפילו בכ"ר אינו מתבשל ורק שהוא טוב להחמיר לכן בדבר גוש שהרבה חולקין אין להחמיר אבל על בשר בכלי ראשון טוב להחמיר.

ה) האם מותר ליתן קעטשאפ בשבת על בשר רותח הנמצא בכלי שני, דיש כאן ב' חומרות א. לחוש לדעת מהרש"ל (בש"ך יו"ד סי' צ"ד ס"ק ל' ומ"א סי' שי"ח ס"ק מ"ה) שדבר גוש חם חשב כ"ר. ב. לחוש שיש בישול אחר בישול בדבר לח (עי' רמ"א סי' שי"ח סעי' ט"ו).

ועוד אולי הקעטשאפ לא חשיב משקה כיון שהוא עב ביותר.

וכן האם מותר ליתן מלח שלא נתבשל על דבר גוש חם בכ"ש, דהא מדינא אפי' בכ"ר שרי (עי' רמ"א סעי' ט' ומ"ב ס"ק ע"א).

תשובה: נראה לדינא כדעת כתר"ה דרשאין ליתן קעטשאפ על בשר רותח סניית לכלי שני דאף אם נחמיר גם שתי חומרות הוא בשתי חומרות שהוא ספק ממש כל חומרא שאף שהוא ס"ס אולי יש להחמיר בשבת משום חומרתו. אבל הכא חומרא דיש בשול אחר בשול בדבר לח הוא חומרא בעלמא שגדולי הפוסקים סברי דגם בלח אין בשול אחר בשול וכן הוא הכרעת הרמ"א ונוהגין כן דרך שבנצטנן לגמרי מחמיר. וגם החומרא בדבר גוש שאף בכלי שני הוא עדיין כרותח, הא פליגי הרבה על זה ובתוכם הרמ"א (יו"ד צ"ב ס"ו) אשר הוא עיקר גדול בהוראה והט"ז שם ס"ק י"ד מחמיר רק מצד דוחקא